

The American Way

Curt Flood: Bosman avant la lettre

In 1990 eiste de Belgische voetballer Jean-Marc Bosman via de rechter de vrijheid om na afloop van zijn contract met FC Luik te gaan en staan waar hij wilde. Het Europese Hof stelde hem in het gelijk en veroordeelde daarmee het gebruik van clubs om spelers zelfs na afloop van hun contract met hoge transfersommen aan zich te binden. Het Bosman-arrest sloeg in als een bom en zorgde voor een revolutie in de verhouding tussen clubs en spelers. Opvallend is dat in Noord-Amerika al in de jaren zeventig exact hetzelfde was gebeurd. De Amerikaanse Bosman heette Curt Flood.

Door Pieter Verhoogt

Curtis Charles Flood (1938) was jarenlang een toonaangevende speler van de honkbalclub St. Louis Cardinals, waarvoor hij twaalf jaar uitkwam. Hij zeventien keer met de Cardinals twee keer in de World Series en won in de laatste zeven jaar van zijn carrière steeds een Gold Glove Award voor zijn uitstekende defensieve spel.

Flood heeft zijn prominente plaats in de sportgeschiedenis echter vooral te danken aan zijn optreden buiten de lijnen van het honkbalveld. In het begin van het seizoen 1969, het laatste jaar van zijn contract, had Flood een bescheiden conflict met de club over de hoogte van zijn salaris. Flood eiste een jaarsalaris van 100.000 dollar, maar het management wilde zo ver niet gaan. Later in het seizoen, toen de Cardinals de play-offs dreigden mis te lopen, bekritiseerde Flood de club openlijk voor het tussentijds reorganiseren van de selectie. Of deze kritiek de aanleiding was, is niet duidelijk, maar op 7 oktober 1969 maakten de Cardinals bekend dat zij hun sterpspeler Flood samen met catcher Tim McCarter, buitenvelder Byron Brown en de linkshandige werper Joe Hoerner naar de Philadelphia Phillies stuurden, in ruil voor drie Phillies-spelers.

Vrijheidsdenken

Flood voelde echter niets voor de overgang en weigerde zich in Philadelphia te melden. Hij wees op de matige kwaliteit van de ploeg, hun bouwvallige Connie Mack Stadium en hun – naar Floods overtuiging – racistische fans. Het verhaal gaat dat Flood bovendien gepikeerd was dat hij via een journalist van de spelersruil hoorde. Hoewel de Phillies hem een aanbod deden van 100.000 dollar, was Flood niet van plan zich bij zijn nieuwe club te voegen en bleef hij zijn afkeer uitspreken over de gang van zaken. Hij besprak zijn netelige situatie met de general manager van de Phillies, John Quinn, en met de directeur van de spelersvakbond, Marvin Miller. De eerste was ervan overtuigd dat hij Flood tijdens hun gesprek had overgehaald om alsnog naar Phila-

delphia te komen. Maar nadat Flood van Miller te horen had gekregen dat de vakbond de kosten van een eventuele rechtszaak voor zijn rekening zou nemen, besloot hij voet bij stuk te houden. In een brief (zie kader) aan Major League Baseball-commissioner Bowie Kuhn eiste hij de vrijheid na afloop van zijn contract zelf te beslissen over zijn toekomst. Het betoog paste helemaal in de tijdsgeest van eind jaren zestig, toen onder invloed van onder meer Martin Luther King het vrijheidsdenken van de (zwarte) Amerikanen een vlucht nam.

Hoewel vrijwel alle spelers Flood steunden, waren weinigen bereid daar openlijk voor uit te komen, bang als ze waren hun eigenaren tegen de haren in te strijken

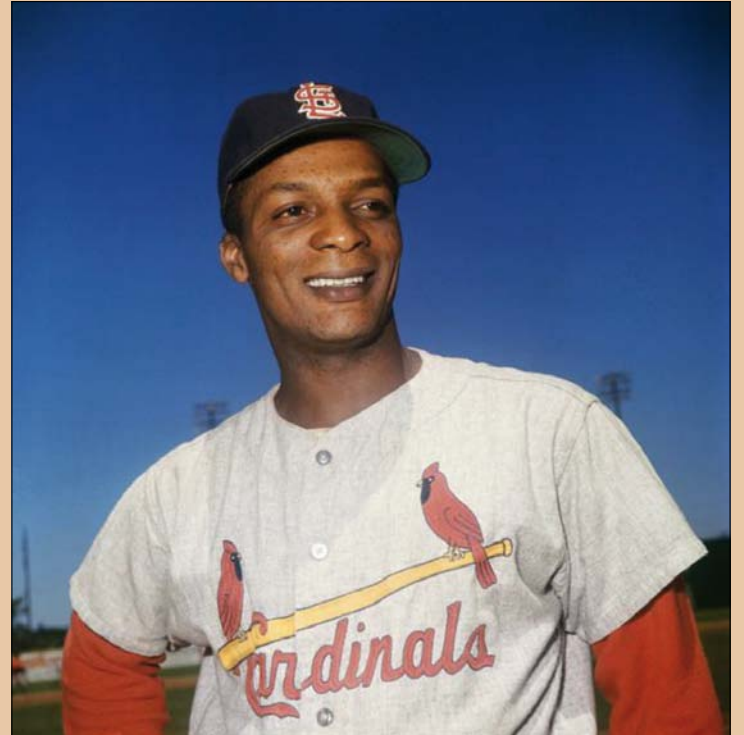
Reserveringsclausule

Kuhn wees het verzoek van Flood af. Hij verwees daarbij naar een cruciaal onderdeel van elk spelerscontract: de *reserve clause*. Deze clausule dateert van de beginjaren van het professionele honkbal, eind negentiende eeuw. Vanwege de nog wankel economische basis van de league hanteerde men in die tijd vrijwel uitsluitend éénjarige spelerscontracten. Na verloop van tijd constateerden de eigenaren echter dat de jaarlijkse spelerscarrousel hun salariskosten opdreef en zo hun bedrijfsresultaat onder druk zette. Zij zochten naar wegen om hieraan een eind te maken. Dat lukte met de introductie van de zogenaamde *reserve clause*, een eenzijdige optie in spelerscontracten die stelt dat na afloop van een contract de rechten op een speler nog een jaar lang 'gereserveerd' worden voor zijn oude club. Een speler wiens contract afliep, mocht in het aansluitende jaar dus niet worden gecontracteerd door een andere club. Feitelijk was een contractloze speler daarmee nog een extra jaar verbonden aan zijn oude club, die daarmee ook besliste over zijn toekomst. Spelers van wie het contract afliep, hadden slechts twee opties: een jaar niet spelen (onbetaald), of bijtekenen bij hun oude club (om te spelen of te worden verkocht).

De eigenaren stelden dat deze maatregel noodzakelijk was voor het voortbestaan van de sport. Zonder de reserveringsclausule zouden spelers elk jaar op zoek gaan naar beter betalende ploegen, wat de sportieve balans in de competitie zou verstoren. Bovendien zouden de frequente spelerswisselingen de loyaliteit van fans ondermijnen. Een dergelijke clausule was strijdig met de kartelwetgeving en zou in elke andere sector verboden worden. Het professionele honkbal beschikte in Amerika echter over een wettelijke uitzonderingspositie. In het belang van de sport werd de kartelwetgeving niet op Major League Baseball van toepassing geacht. Daardoor kon de clausule decennia blijven bestaan.

Slavernij

Direct na Kuhns afwijzing daagde Curt Flood de commissioner en de Major League Baseball (MLB) voor het gerecht. Hij claimde een overtreding van de kartelwet en eiste een schadevergoeding van 1 miljoen dollar, een bedrag dat onder dezelfde wetgeving automatisch werd verdrievoudigd. Flood omschreef de *reserve clause* als een vorm van slavernij. Hoewel vrijwel alle spelers hem steunden, waren weinigen bereid daar openlijk voor uit te komen, bang als ze waren hun eigenaren tegen de haren in te strijken. De voormalige topspelers Hank Greenberg en Jackie Robinson (de eerste gekleurde speler in de Major Leagues) en de recalcitrante eigenaar Bill Veeck waren wel bereid om tijdens de rechtszaak voor Flood te getuigen. De advocaat van Flood stelde vast dat de *reserve clause* de spelerssalarissen kunstmatig laag hield en bovendien spelers eenzijdig verbond aan één club. De advocaten van MLB en Kuhn stelden daar uitsluitend tegenover dat de afwijzende reactie van Kuhn op het verzoek van Flood en de *reserve clause* in het algemeen 'for the good of the game' waren. De rechter besloot de zaak door te geven aan het Hooggerechtshof. Dat oordeelde met een stemming van vijf tegen drie in het voordeel van Major League Baseball en stelde Flood dus in het ongelijk. Flood besloot uit protest om het hele seizoen 1970 niet te spelen. Aan het eind van dat jaar werd hij door de Phillies verkocht aan de Washington Senators, waar hij voor 110.000 dollar een contract tekende, maar nauwelijks meer aan spelen toekwam.

Arbeidsrecht

Hoewel Flood zijn rechtszaak verloor, vormde zijn zaak wel de opmaat voor het afschaffen van de *reserve clause*. Zijn heldhaftige gevecht inspireerde andere sporters om de *reserve clause* ook aan te vechten. Daarnaast kreeg de clausule dankzij Flood ook bij het publiek meer aandacht. Maar het belangrijkste was dat het Hooggerechtshof in de toelichting op zijn uitspraak kritische kanttekeningen plaatste bij de uitzonderingspositie van MLB inzake de kartelwetgeving. Die kanttekeningen waren van groot belang voor de diverse rechtszaken die volgden. De discussie kreeg een stevige impuls toen de National Labor Relations Board in 1972 besloot dat ook het professionele honkbal zich aan het arbeidsrecht moest houden. Dat leidde in 1975 tot de gerechtelijke uitspraak dat de spelers Andy Messerschmitt en Dave McNally na één jaar voor hun club te hebben gespeeld zonder getekend contract, vrij waren om zelf met an-

dere clubs te onderhandelen. Die uitspraak wordt gezien als het officiële begin van de 'free agency'.

Wat Jean-Marc Bosman in 1990 bewerkstelligde – dat clubs na afloop van een contract geen rechten meer kunnen doen gelden op spelers – was in de Noord-Amerikaanse sportmarkt al in 1975 een feit. De effecten van beide revoluties waren identiek: de spelerssalarissen gingen substantieel omhoog en de gemiddelde contractduur nam toe. Bosman verdient alle lof voor zijn moedige en langdurige juridische strijd. Maar hij hoort zijn heldenstatus te delen met een in Europa onbekende honkballer, Curt Flood. ●

Pieter Verhoogt is directeur van sporteconomisch adviesbureau Sport2B (www.sport2b.nl). Hij is tevens gastdocent sporteconomie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Floods gedenkwaardige brief

Mr. Bowie K. Kuhn
Commissioner of Baseball
680 Fifth Avenue
New York, New York 10019

After twelve years in the Major Leagues, I do not feel I am a piece of property to be bought and sold irrespective of my wishes. I believe that any system which produces that result violates my basic rights as a citizen and is inconsistent with the laws of the United States and of the sovereign States.

It is my desire to play baseball in 1970, and I am capable of playing. I have received a contract offer from the Philadelphia Club, but I believe I have the right to consider offers from other clubs before making any decision. I therefore request that you make known to all Major League Clubs my feelings in this matter, and advise them of my availability for the 1970 season.

Sincerely Yours,
Curt Flood

(advertentie)

Congres Juridische risico's bij de exploitatie van sportevenementen - 18 juni 2010 - Vrije Universiteit Amsterdam

In Nederland worden veel sportevenementen georganiseerd. Alle betrokkenen zijn er op gericht om die evenementen voor deelnemers en toeschouwers zo goed mogelijk te laten verlopen. Maar er moet ook voldoende aandacht zijn voor de financiële kant van de zaak en voor het afdekken van exploitatierisico's. Dat geldt voor grote én kleine evenementen. Dit congres helpt alle betrokkenen bij sportevenementen om de juridische problemen rond fi-

nanciële onderwerpen in kaart te brengen en geeft oplossingen uit de praktijk. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met VU Law Academy via telefoonnummer 020 598 62 55 of vula@rechten.vu.nl. Ook kunt u met uw vragen terecht bij het congresbureau van Arko Sports Media via telefoonnummer 030 707 30 70 of conferenties@arko.nl.

Inschrijven kan eenvoudig en snel via het inschrijfformulier op de website www.vula.nl.